

SPIS RZECZY

*z datami powstania utworów wg: R. M. R., Gesammelte Gedichte,
Frankfurt a.M: Insel-Verlag 1962*

KSIĘGA GODZIN

KSIĘGA PIERWSZA: KSIĘGA O ŻYCIU MNICHA

Wiersze tej książki powstały (jeśli nie zaznaczono inaczej) w Berlinie-Schmargendorf

Godzina się chyli, porusza mnie	9
<i>20 września 1899</i>	
Przeżywam życie w rosnących kręgach	9
<i>20 września 1899</i>	
Mam wielu braci klasztornych w sutannach	9
<i>20 września 1899</i>	
Dowolnie cię malować nie godzi się przecie	10
<i>20 września 1899</i>	
Lubię te ciemne godziny w mym bycie	10
<i>22 września 1899</i>	
Sąsiedzie Boże, jeśli cię czasami	11
<i>22 września 1899</i>	
Gdyby tak cisza mogła nastać czasem	11
<i>22 września 1899</i>	
Żyję, gdy nowe się zbliża stulecie	12
<i>22 września 1899</i>	
Z twojego słowa odczytuję to	12
<i>22 września 1899</i>	
Mówi cięn Abla: / Mnie nie ma. Brat mi coś zrobił	12
<i>22 września 1899</i>	
O ty ciemności, z której się wywodzę	13
<i>22 września 1899</i>	
Wierzę we wszystko niewypowiedziane	13
<i>22 września 1899</i>	
Sam jestem na świecie, lecz sam nie dosyć	14
<i>22 września 1899</i>	
Widzisz, chcę wiele	15
<i>22 września 1899</i>	

Drżącymi wznosimy cię dłońmi	15
<i>22 września 1899</i>	
Stąd, że ktoś kiedyś ciebie zapragnął	16
<i>22 września 1899</i>	
Kto swego życia niedorzeczne wątki	16
<i>22 września 1899</i>	
Dlaczego moje dłonie pośród pędzli błędzą?	17
<i>24 września 1899</i>	
Jestem, Trwożliwy. Czy nie słyszysz	17
<i>24 września 1899</i>	
Życie moje nie jest tą godziną stromą	18
<i>24 września 1899</i>	
Gdybym gdzie indziej życie pędzić mógł	18
<i>24 września 1899</i>	
Znajduję ciebie we wszystkich tych rzeczach	19
<i>24 września 1899</i>	
Głos młodego brata / Przeplýwam, przeplýwam	19
<i>24 września 1899</i>	
Patrz, Boże, idzie Nowicjusz do ciebie	20
<i>24 września 1899</i>	
Miuję cię, najłagodniejsze prawo	20
<i>26 września 1899</i>	
My, czeladnicy, uczniowie i mistrz	21
<i>26 września 1899</i>	
Tak jesteś wielki, że mnie nie ma wcale	21
<i>26 września 1899</i>	
Rzesze aniołów szukają cię w świetle	22
<i>26 września 1899</i>	
To były Michała Anioła czasy	23
<i>26 września 1899</i>	
Ta gałąź z drzewa Boga, co rośnie nad Italią	23
<i>26 września 1899</i>	
A była też do owocu wzbudzona	24
<i>Wersje: 26 września 1899; ok. 1 maja 1905, Worpswede</i>	
Lecz jak gdyby ciężar gron dojrzałych	24
<i>Ok. 1 maja 1905, Worpswede</i>	
Tak ją malowano; jeden przede wszystkim	25
<i>26 września 1899</i>	
Gałęzią, która tamtej nigdy nie zrównała	25
<i>26 września 1899</i>	
Nie wierzę wcale, że ta mała śmierć	26
<i>26 września 1899</i>	

Co zrobisz, Boże, kiedy ja umrę?	27
<i>26 września 1899</i>	
Mruczący jesteś, okopcony	27
<i>27 września 1899</i>	
Do młodego brata / Ty, wczoraj chłopcze...	28
<i>29 września 1899</i>	
Do młodego brata / A potem módl się...	28
<i>29 września 1899</i>	
Mam w sobie hymny, które zmilczę	29
<i>29 września 1899</i>	
Boże, jak czuję twą godzinę	30
<i>29 września 1899</i>	
Wszyscy, co dłonie swoje kładą	30
<i>30 września 1899</i>	
Imiona mamy jak światełko	31
<i>30 września lub 1 października 1899</i>	
Twe pierwsze słowo było: światło	31
<i>1 października 1899</i>	
Przychodzisz i odchodzisz. Drzwi	32
<i>1 października 1899</i>	
Jesteś najgłębszym, co się wzniosł	33
<i>1 października 1899</i>	
Ja wiem: Ty jesteś tajemniczy	33
<i>1 października 1899</i>	
To moja praca jest, na której	34
<i>1 października 1899</i>	
Niezdobywane nigdy miasta	34
<i>Wersje: 1 października 1899; ok. 1 maja 1905, Worpswede</i>	
Do domu wracam z lotów mych	35
<i>1 października 1899</i>	
Objąć cię może tylko czyn	36
<i>1 października 1899</i>	
Dla mego życia strój jest taki sam	37
<i>1 października 1899</i>	
Bóg mi rozkazał, abym pisał	37
<i>2 października 1899</i>	
Nurza się tysiąc teologów	38
<i>2 października 1899</i>	
Poeci ciebie rozsypali	39
<i>2 października 1899</i>	
Rzadko słońce jest w soborze	39
<i>2 października 1899</i>	

Jak pielgrzym wszedłem tu w milczeniu	40
<i>2 października 1899</i>	
Tak jak dozorca winnicznej uprawy	41
<i>Ok. 1 maja 1905, Worpswede; przekształcony utwór z 2 października 1899</i>	
Bóg mówi do każdego, nim go stworzy	41
<i>4 października 1899</i>	
U mnichów bywałem, malarzy i mitów opowiadaczy	42
<i>4 października 1899</i>	
Ty ciemniejąca ziemi, mury dźwigasz cierpliwie	42
<i>4 października 1899</i>	
Jako dziecko się zbudziłem	43
<i>5 października 1899</i>	
Że nie było mnie przed chwilą	44
<i>5 października 1899</i>	
Wprost krzyczy blask w koronie twego drzewa	44
<i>10 października 1899</i>	
Tyś chętny, łaskę twoją ślałeś	45
<i>12 października 1899</i>	
Godzina przed zmierzchem już	45
<i>14 października 1899</i>	
A przecież: tak mi jest	46
<i>14 października 1899</i>	

KSIEGA DRUGA: KSIEGA O PIELGRZYMOWANIU

Wiersze tej księgi powstały w Westerwede 1901, czystopis dla Lou Andreas-Salomé w Paryżu wczesnym latem 1903

Nie dziwisz się szaleństwom burz	49
<i>18 września 1901</i>	
Znowu się modłę, o Dostojny	50
<i>18 września 1901</i>	
Ja wciąż tym jestem, który klęczał	51
<i>18 września 1901</i>	
O Wieczny, ty mi objawiłeś siebie	53
<i>18 września 1901</i>	
Dla ciebie prośba ma to nie bluźnierstwo	54
<i>18 września 1901</i>	
Troskliwość jego jest dla nas jak Alb	55
<i>18 września 1901</i>	
Zgaś moje oczy: będę widział ciebie	55
<i>18 września 1901. – Wg Lou Andreas-Salomé wiersz powstał dla niej w Wolfratshausen</i>	

Przed tobą moja dusza jest kobietą	55
<i>18 września 1901</i>	
Tyś jest dziedzicem	56
<i>18 września 1901</i>	
I dziedzicysz zieleni	56
<i>18 września 1901</i>	
Ja jestem tylko jednym z twych maluczkich	58
<i>19 września 1901</i>	
Lecz chociaż każdy ucieka od siebie	59
<i>19 września 1901</i>	
Tyś starcem jest, któremu włosy	59
<i>19 września 1901</i>	
Pogłoski, co cię przeczują	60
<i>19 września 1901</i>	
Którzy cię szukają, zwodzą cię	60
<i>19 września 1901</i>	
Kiedy coś mi z okna spada	61
<i>19 września 1901. – Ostatnia strofa w rękopisie 1903</i>	
Myślisz: pokora. Ludzkie twarze	62
<i>19 września 1901</i>	
A w siole tym ostatni stoi dom	63
<i>19 września 1901</i>	
Ktoś czasem wstaje od wieczerzy	63
<i>19 września 1901</i>	
Strażnikiem nocnym obłąd jest	64
<i>19 września 1901</i>	
Czy o tych świętych wiesz, mój Panie?	64
<i>20 września 1901</i>	
Tyś jest przyszłością, tyś zorzą promienną	66
<i>20 września 1901</i>	
Klasztorem jesteś z stygmatami	66
<i>20 września 1901</i>	
Królowie tego świata starzy są	67
<i>20 września 1901</i>	
Wszystko znów będzie wielkie i potężne	68
<i>20 września 1901</i>	
Ty także będziesz wielki. Większy niżli ten	68
<i>20 września 1901</i>	
Nie będzie też spokoju w domach, chyba	69
<i>20 września 1901</i>	
Tak chcę do ciebie iść: u obcych progów	69
<i>20 września 1901</i>	

Boże, wieloma chcę być pielgrzymami	70
20 września 1901	
Ty jesteś mową i słuchaniem	70
20 września 1901	
Pielgrzymi ranek. Z leży twardych	70
21 września 1901	
Już berberysy dojrzewają krwawo	74
22 września 1901	
Ty się nie lękaj, Boże. Mówią: moje	74
24 września 1901	
W głębokie noce kopałem cię, skarbie	75
24–25 września 1901	

KSIĘGA TRZECIA: KSIĘGA O NĘDZY I O ŚMIERCI

Wiersze tej książki powstały w Viareggio

A może idę przez góry bezkresne	79
13 kwietnia 1903	
Góro, w tym górskim łańcuchu najstarsza	79
13–14 kwietnia 1903	
Strażnikiem uczyni mnie swych dali	80
14 kwietnia 1903	
Bo, Panie, pośród wielkich miast	80
14 kwietnia 1903	
Tam żyją ludzie mizerni i bladzi	81
15 kwietnia 1903	
O Panie, daj każdemu jego własną śmierć	82
15 kwietnia 1903	
Jesteśmy tylko liściem i lupiną	82
16 kwietnia 1903	
Panie: biedniejsi myśmy niż zwierzęta	83
16 kwietnia 1903	
Uczyni go, Panie, wielkim i wspaniałym	83
16 kwietnia 1903	
Ostatni znak twój niech nam się ukaze	84
16 kwietnia 1903	
Pragnę go sławić. Jak przed hufem wojska	85
16 kwietnia 1903	
I spraw, by mi towarzyszyły głosy oba	86
17 kwietnia 1903	
Są nieprawdziwe wielkie miasta; mamia	86
17 kwietnia 1903	

Bo są ogrody – przez królów stworzone	86
<i>17 kwietnia 1903</i>	
Widziałem też pałace, które żyją	87
<i>17 kwietnia 1903</i>	
Nie, oni tylko są nie-bogatymi	88
<i>17 kwietnia 1903</i>	
Bo bieda jest ogromnym światłem z wnętrza... ..	89
<i>17 kwietnia 1903</i>	
Tyś jest biedakiem, bezsilnym, bezradnym	89
<i>18 kwietnia 1903</i>	
Ty, który wiesz, a wiedza twoja wielka	90
<i>18 kwietnia 1903</i>	
Spójrz na nich, zobacz, z czym się równać mogą	91
<i>18 kwietnia 1903</i>	
Są tacy cisi; prawie tak jak rzeczy	91
<i>18 kwietnia 1903</i>	
I zobacz, jak ich stopom się powodzi	91
<i>19 kwietnia 1903</i>	
A dłonie ich podobne dłoniom kobiet	92
<i>19 kwietnia 1903</i>	
A usta ich są jak usta u rzeźby	92
<i>19 kwietnia 1903</i>	
Ich głos przychodzi z dalekiej podróży	92
<i>19 kwietnia 1903</i>	
A kiedy śpią, to jakby wszystkiemu są wtedy	92
<i>19 kwietnia 1903</i>	
I patrz: ich ciało jest jak narzeczony	93
<i>19 kwietnia 1903</i>	
Patrz: będą żyli i będą się mnożyć	93
<i>19 kwietnia 1903</i>	
Odłącz na powrót ich od winy miast	93
<i>19 kwietnia 1903</i>	
Dom biednych jest jak świętość u ołtarza	94
<i>19 kwietnia 1903</i>	
Miasta ku własnym tylko dążą celom	94
<i>19 kwietnia 1903</i>	
Twoi biedacy cierpią stąd ogromnie	95
<i>19 kwietnia 1903</i>	
O, gdzie jest ten, kto od majątku, czasu	95
<i>19–20 kwietnia 1903</i>	
Ach, gdzież on, taki czysty, się rozproszył?	97
<i>20 kwietnia 1903</i>	

A n e k s

Ja mógłbym ciebie sławić tak jak różę	98
<i>8 sierpnia 1904, Borgeby-gard. Rękopis weimarski</i>	
Poznaję – co mnie dzieliło od ciebie	98
<i>9 sierpnia 1904, Borgeby-gard. Rękopis weimarski</i>	

KSIĘGI OBRAZÓW KSIĘGA PIERWSZA

KSIĘGI PIERWSZEJ CZĘŚĆ PIERWSZA

Wstąpienie	103
<i>24 lutego 1900, Schmargendorf</i>	
Z kwietnia	103
<i>6 kwietnia 1900, Schmargendorf</i>	
<i>Dwa wiersze na sześćdziesiąte urodziny Hansa Thomasa</i>	
Noc księżycowa	104
Rycerz	104
<i>Przed 14 lipca 1899, Schmargendorf</i>	
Dziewczęca melancholia	105
<i>18 lipca 1899, Schmargendorf</i>	
O dziewczętach	
I. Inni muszą długimi drogami	105
<i>29 września 1900, Worpswede</i>	
II. Dziewczęta, od was się uczą poeci	106
<i>10 września 1900, Worpswede</i>	
Pieśń posągu	107
<i>18 listopada 1899, Schmargendorf</i>	
Oblęd	107
<i>24 listopada 1899, Schmargendorf</i>	
Zakochana	108
<i>Księga obrazów 1906</i>	
Narzeczona	109
<i>20 września 1898, Schmargendorf</i>	
Cisza	109
<i>? 1900/1901</i>	
Muzyka	110
<i>24 lipca 1899, Schmargendorf</i>	
Aniołowie	110
<i>22 lipca 1899, Schmargendorf</i>	
Anioł Stróż	111
<i>24 lipca 1899, Schmargendorf</i>	

Męczennice	112
<i>22 lipca 1899, Schmargendorf</i>	
Święta	113
<i>1 listopada 1902, Paryż</i>	
Dzieciństwo	113
<i>Zima 1905/1906, Meudon-Val Fleury</i>	
Z dzieciństwa	114
<i>21 marca 1900, Schmargendorf</i>	
Chłopiec	115
<i>Prawdopodob. zima 1902/1903, Paryż</i>	
Konfirmanci	115
<i>Maj 1903, Paryż</i>	
Wieczera	116
<i>19 czerwca 1903, Paryż</i>	
KSIĘGI PIERWSZEJ CZĘŚĆ DRUGA	
Inicjał (Z nieskończonych się tęsknot wzbijają)	121
<i>20 lipca 1899, Schmargendorf</i>	
Słowa przed zaśnięciem	121
<i>14 listopada 1900, Schmargendorf</i>	
Ludzie nocą	122
<i>25 listopada 1899, Schmargendorf</i>	
Sąsiad	122
<i>? 1902/1903, Paryż</i>	
Pont du Carrousel	123
<i>? 1902/1903, Paryż</i>	
Samotnik	123
<i>2 kwietnia 1903, Viareggio</i>	
Aszantowie	124
<i>? 1902/1903, Paryż</i>	
Ostatni	124
<i>15 listopada 1900, Schmargendorf</i>	
Trwoga	125
<i>Przed 21 października 1900, Schmargendorf</i>	
Skarga	126
<i>21 października 1900, Schmargendorf</i>	
Samotność	126
<i>21 września 1902, Paryż</i>	
Jesienny dzień	127
<i>21 września 1902, Paryż</i>	
Wspomnienie	127
<i>Księga obrazów 1906</i>	

Koniec jesieni	128
<i>ju.</i>	
Jesień	128
11 września 1902, Paryż	
Na skraju nocy	129
12 stycznia 1900, Schmargendorf	
Modlitwa	129
13 grudnia 1900, Schmargendorf	
Postęp	130
27 września 1900, Worpswede	
Przeczcucie	130
? jesień 1904, Szwecja	
Burza	131
? jesień 1904, Szwecja	
Wieczór w Skåne	131
Pierwsza wersja ok. 1 listopada 1904, Jonsered koło Göteborga	
Wieczór	132
? 1904, Szwecja	
Chwila powagi	133
Październik 1900, Schmargendorf	
Strofy	133
Wg. <i>Księga obrazów</i> 1906	
INNE WIERSZE	
Inicjał (Obdaruj cały świat swym pięknem)	137
<i>Księga obrazów</i> 1902; 14 lipca 1899, Schmargendorf	
Zwiastowanie	137
<i>ju.</i> ; 21 lipca 1899, Schmargendorf	
O fontannach	138
<i>ju.</i> ; 14 listopada 1900, Schmargendorf	
Patrzący	140
<i>ju.</i> ; styczeń 1901, Schmargendorf	
Z burzliwej nocy / Osiem kart z jedną kartą tytułową	141
<i>ju.</i> ; styczeń 1901, Schmargendorf	
Na koniec	144
<i>ju.</i> ; <i>pwdr.</i> „Avalun” 1901, z. 1	
Młody Apollo	145
<i>Wiersze nowe</i> 1907; 11 lipca 1906, Paryż	
Skarga dziewczyny	145
<i>ju.</i> ; ok. 1 lipca 1906, Paryż	
Pieśń miłosna	146
<i>ju.</i> ; marzec 1907, Capri	

Katedra	146
<i>ju.; ok. 1 lipca 1906, Paryż</i>	
Pantera	147
<i>ju.; 1902/1903, Paryż, p.wdr. wrzesień 1903</i>	
Poeta	148
<i>ju.; zima 1905/1906, Meudon</i>	
Starożytny tors Apollina	148
<i>Wierszy nowych część wtóra 1908; lato 1908, Paryż</i>	
REQUIEM	
Dla Przyjaciółki	153
<i>31 października – 2 listopada 1908, Paryż</i>	
Dla Wolfa hrabi von Kalckreutha	163
<i>4 i 5 listopada 1908, Paryż</i>	
ZE SPUŚCIZNY	
Z „CHRYSZTUSOWYCH WIZJI”	
Kościół w Nago	171
<i>Lipiec 1898, Sopot</i>	
Ślepy chłopiec	174
<i>Lipiec 1898, Sopot</i>	
Zakonnica	175
<i>Lipiec 1898, Sopot</i>	
Do muzyki	178
<i>11 i 12 stycznia 1918, Monachium</i>	
O autorze i tekstach	179
Wykaz tytułów i incypitów niemieckich	189